

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (třetího senátu)

17. října 2013*

„Nařízení (ES) č. 44/2001 — Článek 15 odst. 1 písm. c) — Příslušnost ve věcech spotřebitelských smluv — Případné omezení této příslušnosti na smlouvy uzavřené na dálku — Příčinná souvislost mezi profesionální nebo podnikatelskou činností zaměřenou na členský stát bydliště spotřebitele prostřednictvím internetu a uzavřením smlouvy“

Ve věci C-218/12,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Landgericht Saarbrücken (Německo) ze dne 27. dubna 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 10. května 2012, v řízení

Lokman Emrek

proti

Vladovi Sabranovicovi,

SOUDNÍ DVŮR (třetí senát),

ve složení M. Ilešič, předseda senátu, C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh, C. Toader (zpravodajka) a E. Jarašiūnas, soudci,

generální advokát: P. Cruz Villalón,

vedoucí soudní kanceláře: A. Impellizzeri, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 25. dubna 2013,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za L. Emreka M. Kurtem, Rechtsanwalt,
- za V. Sabranovice M. Mauer, Rechtsanwältin,
- za belgickou vládu T. Maternem a J. C. Halleuxem, jako zmocněnci,
- za francouzskou vládu B. Beaupère-Manokha, jako zmocněnkyní,
- za lucemburskou vládu P. Frantzen a C. Schiltzem, jako zmocněnci,
- za Evropskou komisi A.-M. Rouchaud-Joët a M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

* Jednací jazyk: němčina.

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 18. července 2013,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech (Úř. věst. L 12, s. 1, Zvl. vyd. 19/04, s. 42).
- 2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi L. Emrekem a V. Sabranovicem, jehož předmětem jsou nároky vyplývající ze záruky v návaznosti na uzavření smlouvy o koupi ojetého vozidla.

Právní rámec

- 3 Podle bodu 11 odůvodnění nařízení č. 44/2001 „[p]řavidla pro určení příslušnosti musí být vysoce předvídatelná a založená na zásadě, podle které je příslušnost obecně založena na místě bydliště žalovaného, a musí být na tomto základě vždy určitelná, kromě několika přesně určených případů, kdy předmět sporu nebo smluvní volnost stran opravňuje k použití odlišného určujícího hlediska. Sídlo právnické osoby musí být v nařízení samostatně vymezeno tak, aby společná pravidla byla přehlednější a zamezilo se sporům o příslušnost“.
- 4 Podle bodu 13 odůvodnění uvedeného nařízení platí, že co se týče pojištění, spotřebitelských a pracovních smluv, měla by být slabší strana chráněna pravidly pro určení příslušnosti, která jsou jejím zájmům příznivější než obecná pravidla.
- 5 Článek 2 odst. 1 téhož nařízení stanoví zásadu, podle níž osoby, které mají bydliště na území některého členského státu, mohou být bez ohledu na svou státní příslušnost žalovány u soudů tohoto členského státu.
- 6 Pokud předmět sporu tvoří smlouva nebo nároky ze smlouvy, článek 5 nařízení č. 44/2001 v bodě 1 písm. a) stanoví, že příslušným soudem je soud místa, kde závazek, o němž se jedná, byl nebo měl být splněn.
- 7 Článek 15 odst. 1 uvedeného nařízení zní takto:

„Ve věcech týkajících se smlouvy uzavřené spotřebitelem pro účel, který se netýká jeho profesionální nebo podnikatelské činnosti, se příslušnost určuje podle tohoto oddílu, aniž jsou dotčeny článek 4 a čl. 5 bod 5),

[...]

c) ve všech ostatních případech, kdy byla smlouva uzavřena s osobou, která provozuje profesionální nebo podnikatelské činnosti v členském státě, na jehož území má spotřebitel bydliště, nebo pokud se jakýmkoli způsobem taková činnost na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřuje, a smlouva spadá do rozsahu těchto činností.“
- 8 Článek 16 odst. 1 a 2 nařízení č. 44/2001 stanoví:

„1. Spotřebitel může podat žalobu proti smluvnímu partnerovi buď u soudů členského státu, na jehož území má tento smluvní partner bydliště, nebo u soudu místa, kde má bydliště spotřebitel.

2. Smluvní partner může podat žalobu proti spotřebiteli pouze u soudů členského státu, na jehož území má spotřebitel bydliště.“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 9 Z předkládacího usnesení vyplývá, že L. Emrek, s bydlištěm v Saarbrückenu (Německo), v době rozhodné z hlediska skutečností v původním řízení sháněl ojeté vozidlo.
- 10 Vlado Sabranovic provozuje ve Spicheren (Francie), městě nacházejícím se v blízkosti německých hranic, pod obchodním jménem Vlado Automobiles Import-Export prodejnu ojetých vozidel. V uvedené době měl internetovou stránku, která obsahovala údaje o jeho podniku, včetně francouzských telefonních čísel a německého mobilního telefonního čísla s příslušnými mezinárodními předvolbami.
- 11 Lokman Emrek, který se o existenci podniku V. Sabranovice dozvěděl od známých, a nikoliv prostřednictvím uvedené internetové stránky, se vydal do sídla tohoto podniku ve Spicheren.
- 12 Dne 13. září 2010 M. Emrek, jako spotřebitel, uzavřel s V. Sabranovicem v jeho provozovně písemnou smlouvu o koupi ojetého vozidla.
- 13 Žalobou podanou později k Amtsgericht Saarbrücken (Německo) L. Emrek uplatnil vůči V. Sabranovicovi nároky vyplývající ze záruky. Měl za to, že tento soud je podle čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 mezinárodně příslušný k rozhodnutí o takové žalobě. Z podoby internetové stránky V. Sabranovice totiž vyplývá, že jeho podnikatelská činnost se zaměřuje i na Německo.
- 14 Uvedený soud rozhodl, že žaloba L. Emreka je nepřipustná a odmítl ji, jelikož měl za to, že v projednávaném případě se čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 nepoužije, neboť V. Sabranovic nezaměřoval svou podnikatelskou činnost ve smyslu tohoto ustanovení na Německo.
- 15 Lokman Emrek podal proti tomuto rozhodnutí odvolání k předkládajícímu soudu, přičemž uvedl, že čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 nevyžaduje, aby existovala příčinná souvislost mezi podnikatelskou činností zaměřenou na členský stát spotřebitele a uzavřením smlouvy. Toto ustanovení rovněž nevyžaduje, aby smlouva byla uzavřena na dálku.
- 16 Landgericht Saarbrücken má za to, že ve věci v původním řízení je prokázáno, že obchodní činnost V. Sabranovice se zaměřovala na Německo. Konkrétně uvedení mezinárodní telefonní předvolby pro Francii, jakož i německého mobilního telefonního čísla vyvolává dojem, že tento podnikatel se snaží získat i zákazníky usazené mimo Francii, zejména v příhraničním Německu.
- 17 I za předpokladu, že uplatnění čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 není podmíněno uzavřením smlouvy na dálku, je podle uvedeného soudu s ohledem na to, aby se zabránilo rozšíření působnosti tohoto ustanovení, nicméně třeba, aby internetová stránka podnikatele byla přinejmenším na počátku skutečného uzavření smlouvy se spotřebitelem. Má tedy za to, že uvedené ustanovení by nemělo být použitelné, pokud spotřebitel „náhodou“ uzavře smlouvu s „podnikatelem“.
- 18 Za těchto podmínek se Landgericht Saarbrücken rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) V případech, kdy internetová prezentace podnikatele splňuje znak zaměření na členský stát spotřebitele, vyžaduje čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 jako další nepsaný znak, aby byl spotřebitel prostřednictvím internetové stránky provozované podnikatelem motivován k uzavření smlouvy, tedy aby mezi internetovou prezentací a uzavřením smlouvy byla příčinná souvislost?

- 2) V případě, že je nutná příčinná souvislost mezi znakem zaměření na členský stát spotřebitele a uzavřením smlouvy, vyžaduje kromě toho čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, aby byla smlouva uzavřena na dálku?“

K předběžným otázkám

- 19 Úvodem je třeba upřesnit, že Soudní dvůr v rozsudku ze dne 6. září 2012, Mühlleitner (C-190/11), již odpověděl na druhou předběžnou otázku položenou předkládajícím soudem v projednávané věci, když rozhodl, že čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 musí být vykládán tak, že nevyžaduje, aby smlouva mezi spotřebitelem a podnikatelem byla uzavřena na dálku.
- 20 Je tedy třeba přezkoumat pouze první otázku předkládajícího soudu, jejíž podstatou je, zda čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že vyžaduje existenci příčinné souvislosti mezi prostředkem použitým k zaměření podnikatelské nebo profesionální činnosti na členský stát bydliště spotřebitele, tj. internetovou stránkou, a uzavřením smlouvy s tímto spotřebitelem.
- 21 V tomto ohledu je třeba zaprvé konstatovat, že podle čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 není uplatnění tohoto ustanovení výslovně podmíněno existencí takové příčinné souvislosti.
- 22 Ze znění uvedeného ustanovení totiž vyplývá, že se uplatní, jsou-li splněny dvě specifické podmínky. Je nutné, zaprvé, aby podnikatel provozoval profesionální nebo podnikatelskou činnost v členském státě, v němž má spotřebitel bydliště, nebo aby se taková činnost jakýmkoli způsobem na tento členský stát nebo na několik členských států včetně tohoto členského státu zaměřovala, a zadruhé, aby sporná smlouva spadala do rozsahu této činnosti.
- 23 Soudní dvůr již rozhodl, že zásadní podmínkou, na kterou se váže použití článku 15 odst. 1 písm. c) nařízení 44/2001, je podmínka související se zaměřením profesionální nebo podnikatelské činnosti na stát, v němž má spotřebitel bydliště (výše uvedený rozsudek Mühlleitner, bod 44), a v projednávaném případě má předkládající soud za to, že tato podmínka je splněna.
- 24 Zadruhé, pokud jde o teleologický výklad čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, je třeba poznamenat, že doplnění uvedené nepsané podmínky související s existencí příčinné souvislosti, jak je zmíněna v bodě 20 tohoto rozsudku, by bylo v rozporu s cílem, který toto ustanovení sleduje, to znamená s cílem ochrany spotřebitelů, kteří jsou považováni za slabší strany jimi uzavíraných smluv s podnikatelem.
- 25 Jak upozornila Evropská komise a jak uvedl generální advokát v bodě 25 svého stanoviska, je třeba konstatovat, že požadavek předchozí konzultace internetové stránky ze strany spotřebitele by mohl vyvolávat důkazní problémy, zejména v případě, kdy – jako ve věci v původním řízení – smlouva nebyla uzavřena na dálku prostřednictvím této stránky. V takovém případě by obtíže spojené s prokázáním existence příčinné souvislosti mezi prostředkem použitým k zaměření činnosti, tj. internetovou stránkou, a uzavřením smlouvy mohly spotřebitele odrazovat od toho, aby se na základě článků 15 a 16 nařízení č. 44/2001 obraceli na vnitrostátní soudy, a oslabovat ochranu spotřebitelů, kterou tato ustanovení sledují.
- 26 Nicméně, jak rovněž uvedl generální advokát v bodě 26 svého stanoviska, třebaže uvedená příčinná souvislost není nepsanou podmínkou, která podmiňuje použití uvedeného čl. 15 odst. 1 písm. c), nic to nemění na tom, že může představovat kvalifikovanou indicii, kterou vnitrostátní soud může zohlednit při určení, zda je činnost skutečně zaměřena na členský stát, v němž má spotřebitel bydliště.

- 27 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v bodě 93 a ve výroku rozsudku ze dne 7. prosince 2010, Pammer a Hotel Alpenhof (C-585/08 a C-144/09, Sb. rozh. s. I-12527), Soudní dvůr uvedl demonstrativní výčet indicií, které mohou vnitrostátnímu soudu pomoci posoudit, zda je splněna zásadní podmínka podnikatelské činnosti zaměřené na členský stát bydliště spotřebitele.
- 28 Kromě toho ve výše uvedeném rozsudku Mühlleitner Soudní dvůr vedle rozhodnutí, že použití uvedeného článku 15 odst. 1 písm. c) není vázáno na uzavření spotřebitelské smlouvy na dálku, v bodě 44 doplnil k uvedenému demonstrativnímu výčtu další indicie, týkající se zejména „navázání kontaktu na dálku“ a „uzavření spotřebitelské smlouvy na dálku“, které mohou prokazovat spojitost smlouvy s činností zaměřenou na členský stát bydliště spotřebitele.
- 29 Přitom aby nedocházelo k rozšiřování působnosti čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001, je třeba konstatovat, že příčinná souvislost, která je předmětem první předběžné otázky, musí být považována za indicii „zaměřené činnosti“, stejně jako navázání kontaktu na dálku vedoucí k tomu, že spotřebitel se smluvně zaváže na dálku.
- 30 Kromě toho, jak uvedl generální advokát v bodech 33 až 38 svého stanoviska, okolnost, že takový podnikatel, o jakého se jedná v původním řízení, je usazen v členském státě v blízkosti hranic s jiným členským státem, v souměstí rozkládajícím se na obou stranách těchto hranic, a používá telefonní číslo přidělené druhým členským státem, které dává k dispozici svým potenciálním zákazníkům s bydlištěm v posledně uvedeném státě, aby nemuseli platit za mezinárodní hovor, může rovněž představovat indicii způsobilou prokázat, že jeho činnost je „zaměřena na“ tento jiný členský stát.
- 31 V každém případě předkládajícímu soudu přísluší provést celkové posouzení okolností, za nichž byla uzavřena spotřebitelská smlouva dotčená v původním sporu, aby rozhodl, zda v závislosti na existenci či neexistenci indicií obsažených či nikoliv v demonstrativním výčtu, jaký sestavil Soudní dvůr v rámci relevantní judikatury uvedené v bodech 27 a 28 tohoto rozsudku, je čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 použitelný.
- 32 S ohledem na výše uvedené úvahy je třeba na první otázku odpovědět tak, že čl. 15 odst. 1 písm. c) nařízení č. 44/2001 musí být vykládán v tom smyslu, že nevyžaduje existenci příčinné souvislosti mezi prostředkem použitým k zaměření podnikatelské nebo profesionální činnosti na členský stát bydliště spotřebitele, tj. internetovou stránkou, a uzavřením smlouvy s tímto spotřebitelem. Existence takové příčinné souvislosti však ukazuje na spojitost smlouvy s takovou činností.

K nákladům řízení

- 33 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (třetí senát) rozhodl takto:

Článek 15 odst. 1 písm. c) nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech musí být vykládán v tom smyslu, že nevyžaduje existenci příčinné souvislosti mezi prostředkem použitým k zaměření podnikatelské nebo profesionální činnosti na členský stát bydliště spotřebitele, tj. internetovou stránkou, a uzavřením smlouvy s tímto spotřebitelem. Existence takové příčinné souvislosti však ukazuje na spojitost smlouvy s takovou činností.

Podpisy.